

ТМГ. XXXVIII	Бр. 4	Стр. 1847-1849	Ниш	октобар - децембар	2014.
--------------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

Приказ дела

Примљено: 21. 10. 2014.

Одобрено за штампу: 24. 11. 2014.

Весна Трифуновић

Универзитет у Крагујевцу

Факултет педагошких наука

Јагодина

**НОВИ ПРИЛОГ ЗАСНИВАЊУ КАФАНОЛОГИЈЕ:
„СТАВИ СВЕ НА МОЈ РАЧУН ЈЕР СВИ ОВИ ЉУДИ СУ
РАЧУНАЛИ НА МЕНЕ“***

Карирани столњак распрострањен преко астала у башти кафане позива на размишљање: о многочему на мноколике начине, али једно је сигурно, онај ко за кафанским асталом мисли да се само наужива и мераклијски, на-тенане, од живота узме оно што се нуди тамо и сада – нека се одмах отрезни. У кафани, чађавој или свеже омаланој, свеједно, оно што се чини мало и неважно, нарасте у велико и тешко, а оне каро шаре се прелију у меридијане, све играју пред очима подневци и полутари, географија надраста и кафанску башту и место у коме је кафана заузела бусију, надраста до не-слућених олимпијских висина са којих се, када се развије магла, спушта по-глед на читав свет – поглед који често није леп. И који тера загледање да за-жмуре и потраже у мраку испод спуштених трепавица старинско место за премишљање, домишљање, измишљање, место у коме је допуштено певати и мислити, заливати мишљење, превртати судове и заденути босиљак иза увета, баш оно које све чује ал’ не пропитује – место у коме човек може да покаже да је човек а да га због тога не позову на одговорност. Јер у кафани, тој душевној драгани, може да се покаже и болећивост и попустљивост и неспретност и неспремност, у њој свако може да открије право лице, оно што се сваком и којекуде не показује, и да буде заштићен, као у туђој амба-садорској резиденцији, од онога и оних који би све да измере, обележе, про-зову, класирају и декласирају. Чудно је место та кафана, у њој људски јези-ци, јатагани, извијени до прскања, могу да прережу саговорника, да утуле сваку његову помисао и пре него што постане реч, а могу, ти исти језици, попут јунске руже да милују напаћену душу и узнесу је до делиријума, до

dimitrije95@ptt.rs

* Драгољуб. Б. Ђорђевић. (2014). Кафанолошки астал: прилози социолошкој кафанологији. Нови Сад: Прометеј; Ниш: Машински факултет, 192 стр.

Припремљено у оквиру пројекта *Одрживост идентитета Срба и националних мањина у пограничним општинама источне и југоисточне Србије (179013)*, који се изводи на Универзитету у Нишу – Машински факултет, а финансира га Министарство за науку и технолошки развој РС.

оног стања у коме делиричан не може да проговори, не може да се брани, не може да покрије оно што не жели да показује, али, истовремено, као и да му није жао, као да се наслађује што је најзад све откривено, ту, у кафани, у којој истина најчешће обитава а да је нико не позива и не проверава. Ето, о таквом месту, чаробном и уклетом, можете да сазнате ако прочитате *Кафанолошки астал*, својеврсну студију Драгољуба Б. Ђорђевића о митском месту српске искренности и животности – кафани.

Ал' да не буде забуне за читаоца, није словослагач две књиге у једну сложио грешком, не. Знају они који кафану осећају, посећују, разумеју да тек са *карираним столњаком кафанолошки астал* постаје онај јединствени светски простор у коме се геополитика разместила између сланика и чаша наточеног пића, размрвљена на локалне проблеме, на ситне зађевице и оне крупније неспоразуме, на бирање између обичног, свакодневног, ненапојеног, досадно трезног и другачијег, несвакидашњег, дионизијског, свечано загрејаног – зато две књиге у једној, проницљиво, попут стихова Јаше Грбарова, истичу да шаролику збиљу нит' можемо поимати нит' у њој ваљано учествовати уколико *кафанолошки* не декодирамо чудесни свет. *Кафанолошки астал* професора Драгољуба Б. Ђорђевића (126 социолошко-кафанолошких цртица) и *Карирани столњак* Димитрија Буквића (шездесет кратких прича у тринаест поглавља) пружају матрицу за дешифровање.

Свет се чини опасним местом, кафана га пацификује, кафанологија га демистификује.

Веран првобитној намери заснивања нове социолошке дисциплине под називом *кафанологија* и предан остварењу тешког задатка увођења кафанологије у академске воде, професор социологије културе на Универзитету у Нишу, Драгољуб Б. Ђорђевић доследно осваја ново поље проучавања: после кафанолошких књига и чланака „Кафанологија: социологија једног културног облика“, *Теме*, 34[3]: 815–1022, 2010; монографија „Казуј, крчмо Церимо: периферијска кафана и околост ње“, 2011, друго издање 2012; антологија текстова „Кафанологија“, 2012, стигла је нова књига, својеврсни кафанолошки азбучник – *Кафанолошки астал*. У најновијем прилогу за заснивање социолошке дисциплине *кафанологија*, чији је предмет истраживања кафана и живот у њој, а циљ истраживање друштвеног значења кафане као дијагнозе стања у коме се налази локално друштво (Тавар, 2010) научним методама, аутор прилаже текстове, заправо „критички социолошко-кафанолошки коментар журналистичких написа о кафани и дешавањима око ње“ (Ђорђевић, 2014, стр. 33). Аутор се определио да „заредице“, од 1. јануара 2012. до 31. децембра 2013. године, прати: (а) дневне листове „Политику“ и све њене додатке („Култура, уметност, наука“, „ТВ ревија“, „Магазин“, „Потрошач“, „Здравље“, „Путовања“, „Моја кућа...“) и нишке „Народне новине“ и (б) недељнике НИН, „Печат“ и „Недељник“ (у међувремену почео да излази уместо „Press-a“) и да текстове у којима се помиње кафана анализира са социолошког становишта. Резултат је мноштво социолошко-кафанолошких цртица, од којих аутор бира, по сопственом признању, 126 најбољих: цртице су поређане азбучним редом у непропорционалној сразмери под сваком словом. У тако насталом *Кафанолошком асталу* очигледна је ауторова намера „сцијентизације или, блаже, научне `сакрализације` древне институције“ (Ђорђевић, 2012а, стр. 34) и „многугло“ разматрање тог „гъездилка“ демократије, мрестилишта јавности, јединственог социјалног

простора – заједнице у малом – у којем се као преко танког окна скрозирају бројни друштвени односи“ (Ђорђевић, 2014б, стр. 35).

Аутор анализира актере кафане и друштвеност на нивоу *неформалне друштвености* (Маркешић, 2014): (а) приказује унутрашњи идентитет кафане, (б) идентитете који се посредством кафане стварају и посредују, (в) идентитете кафанских гостију и окружења из којих долазе.

Није кафана само место у коме се обавезно срећете са *другим* и остварујете неизбежну социјалну интеракцију, ако прочитате одредницу *Астал* видећете да се у кафанама тражи и проналази осама, потребан предах за сусрет са стварношћу: њега нуди српска кафана за једног госта или кафански астал за једну особу. За тим столом, натенане и са уживањем, може да се чита *Кафанолошки астал* и, повремено, допуни причама са друге стране, распрострајим на *Карираном столњаку*. Два аутора, два приступа, сједињени, кафану нам откривају, а да је нема, њу би ваљало измислити. Овде се, ипак, треба присетити упозорења Ђорђевићевог да ствар са кафанама није као што је некад била и да лако може, оваква какву је познајемо, да нестане у вртлогу свеprisутне модернизације (одредница *А да ми вратимо кафану?*). Уколико би *кафанологија* постала засебна дисциплина и била уведена у академске воде, та би опасност била, бар на одређено време, отклоњена. А богати кафански свет у коме и сиромаси могу да се узнесу високо изнад свих оскудица, остао би као отворена књига са упутствима заинтересованима да „уче живот, лако сазнају људе и најпријатније живе“.